

Newsletter

December 2009
№11

Analysis of “Arbitration Law” of Georgia (Georgian)

2009 წლის 19 ივნისს მიღებული იქნა (ახალი) „კანონი არბიტრაჟის“ შესახებ, რომელიც ამოქმედდება 2010 წლის 1 იანვრიდან, ამავე დროს კანონის 47 მუხლის თანახმად „ამ კანონის ამოქმედებისთანავე ძალადაკარგულად იქნეს ცნობილი „კერძო არბიტრაჟის შესახებ“ საქართველოს 1997 წლის 17 აპრილის კანონი“.

1. არბიტრაჟი.

კანონის თანახმად (მუხლი 1; პუნქტი 2) „არბიტრაჟი უფლებამოსილია განიხილოს პირთა თანსწორობაზე დამყარებული კერძო ხასიათის ის ქონებრივი დავა, რომლის მოწესრიგებაც მხარეებს შეუძლიათ ერთმანეთს შორის“, კანონის მიერ წარმოდგენილი ცნების შესაბამისად, არბიტრაჟი განიხილავს ქონებრივ (სამოქალაქო და რიგ შემთხვევებში ადმინისტრაციულ) დავებს რომელიც წარმოშობილია დავის მონაწილე მხარეებს შორის, თუ კი მათ აქვთ სურვილი სასამართლოს სამ ინსტანციანი განხილვის პროცესის ნაცვლად დავა განიხილოს არბიტრაჟმა, სადაც არბიტრაჟის გადაწყვეტილება ასევე სავალდებულოა მხარეებისათვის როგორც სასამართლო გადაწყვეტილება, ხოლო თვით დავის განხილვა კი ერთ ინსატაციას მოიცავს. გარდა სამოქალაქო დავებისა საქართველოს ადმინისტრაციულ საპროცესო კოდექსის 251 მუხლის მესამე ნაწილის თანახმად განიხილავს დავებს ადმინისტრაციულ ორგანოსთან, კერძოდ კი „ადმინისტრაციული ორგანოს მიერ დადებული კერძოსამრთლებრივი ხელშეკრულებიდან გამომდინარე დავა მხარეთა შეთანხმებით შეიძლება განსახილველად გადაეცეს არბიტრაჟს“, მოცემული მუხლით კანონმდებლობა შესაძლებელს ხდის, რომ ადმინისტრაციულ ორგანოსა პირს შორის დაიდოს შეთანხმება კერძოსამართლებრივი დავის არბიტრაჟისათვის განსახილველად გადაცემას.

არბიტრაჟი, მხარეებს შორის დავას განიხილავს საქართველოს კანონის „არბიტრაჟის შესახებ“ და საქართველოს კანონმდებლობით, ასევე კანონი „არბიტრაჟის შესახებ“ ადგენს საქართველოში არბიტრაჟის შექმნის, საარბიტრაჟო წარმოების, როგორც საქართველოში მიღებული ასევე მის ფარგლებს გარეთ გამოტანილი საარბიტრაჟო გადაწყვეტილების ცნობისა და აღსრულების წესებს.

2. საარბიტრაჟო შეთანხმება.

საარბიტრაჟო განხილვის სამართლებრივ საფუძველს წარმოადგენს „საარბიტრაჟო შეთანხმება“, კანონის განმარტების თნახმად (მუხლი 8. პუნქტი 1.) „საარბიტრაჟო შეთანხმება არის შეთანხმება, რომლითაც მხარეები თანხმდებიან, განსხილველად გადასცენ არბიტრაჟს ყველა ან ზოგიერთი დავა, რომელიც წარმოიშვა ან შეიძლება წარმოიშვას მათ შორის ამა თუ იმ სახლეშეკრულებო ან სხვა სამართლებრივი ურთიერთობიდან გამომდინარე“, კანონის მოთხოვნების თანახმად საარბიტრაჟო შეთანხმება უნდა იყოს წერილობითი ფორმით, როგორც ცალკე დადებული ასევე შესაძლებელია შეთანხმება ხელშეკრულების შემადგენელი ნაწილიც იყოს ან თავის მხრივ ხელშეკრულებაში იყოს მითითება ნებისმიერ დოკუმენტზე, რომელიც მოიცავს საარბიტრაჟო დათქმას, თუ ამგვარი მითითება აღნიშნულ დათქმას ხდის ხელშეკრულების შემადგენელ ნაწილად. აგრეთვე კანომდებლობის თანახმად შეთანხმება ჩაითვლება წერილობით დადებულად თუკი მხარის მიერ წარდგენილ საარბიტრაჟო სარჩელზე მოპასუხემ უპასუხა შესაგებლით და რომელშიდაც არ არის უარყოფილი საარბიტრაჟო შეთანხმების არსებობა ჩაითვლება, რომ საარბიტრაჟო შეთანხმება წერილობით დადებულია და სარჩელი საარბიტრაჟო განხილვას ექვემდებარება. ისეთ შემთხვევაში, როდესაც მხარეს დავაში წარმოადგენს ადმინისტრაციული ორგანო, სავლდებულოა საარბიტრაჟო შეთანხმების გაფორმება წერილობითი ფორმით.

საარბიტრაჟო შეთანხმების მიუხედავად სასამართლოში დავის განხილვის შემთხვევაში, ეს უკანასკნელი ვალდებულია შეაჩეროს საქმის წარმოება იმავე საკითხზე დავის საარბიტრაჟო წესით განხილვის შესახებ შეტყობინების მიღებისთანავე და უარი თქვას სასამართლო სარჩელის განხილვაზე ან შეწყვიტოს საქმის წარმოება, გარდა იმ შემთხვევისა, თუ აღმოაჩენს, რომ საარბიტრაჟო შეთანხმება ბათილია, ძლადაკარგულია ან მისი შესრულება შეუძლებელია.

3. არბიტრაჟის შემადგენლობა.

კანონის თანხმად, დავის განხილვის დროს არბიტრაჟის შემადგენლობაში არბიტრთა რაოდენობას, შემადგენლობას და დანიშვნის წესს განსაზღვრავენ მხარეები, ამავე დროს აუცილებელია არბიტრად დანიშნულმა პირმა წერილობითი თანხმობა განაცხადოს არბიტრად დანიშნვნის შესახებ. თუ დათქმულია, რომ არბიტრაჟი უნდა შედეგბოდეს სამი წევრისგან, აქედან ორს ნიშნავენ მხარეები ხოლო მესამეს აირჩევენ უკვე დანიშნული არბიტრები, ანუ მხარეები თავის შეხედულების შესაბამისად თვითონ ნიშნავენ თანაბარი რაოდენობის არბიტრებს, თუ მხარეთა შეთანხმებით წინსაწარ არ არის განსაზღვრული არბიტრების

დანიშნის სხვა წესი. აგრეთვე თუ საარბიტრაჟო შეთანხმებით არბიტრთა რაოდენობა ლურჯი რიცხვით განისაზღვრება, მაშინ დანიშნული არბიტრები ვალდებული არიან 10 დღეში აირჩიონ კიდევ ერთი არბიტრი, თუ მხარეთა შეთანხმებით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული. პრაქტიკა აჩვენებს, რომ ხშირად მიუხედავად საარბიტრაჟო შეთანხმებისა, მხარეებს წინასწარ არ ააქვთ განსაზღვრული არბიტრების რაოდენობა და დანიშვნის წესი, ასეთ შემთხვევაში კანონის იმპერატიული მოთხოვნის თანხმად არბიტრაჟი უნდა შეიქმნას სამი არბიტრის შემადგენლობით.

საარბიტრაჟო დავაში მხარეები თვითონ განსაზღვარავენ არბიტრაჟის თამვჯდომარის დანიშვნის წესს, თუ კი ასეთი შეთანხმება არ არსებობს, მხარეების მიერ არჩეული არბიტრები თვითონ ნიშნავენ ერთ პირს თავმჯდომარედ. მხარეს ასევე შეუძლია მიმართოს განცხადებით, სასამართლოს ან არბიტრაჟს არბიტრის დანიშვნის თაობაზე, თუკი მხარეები ვერ შეთანხმდებიან მისი დანიშვნის წესზე, სასამართლო (არბიტრაჟი) თავის მხრივ განცხადების წარმოებაში მიღებიდან 30 დღის ვადაში დანიშნავს არბიტრს, ეს გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

მხარეებს და თვითონ არბიტრაჟსაც აქვს უფლება მოითხოვონ წერილობითი ინფორმაციის წარდგენა არბიტრობის კანდიდატის განათლებისა და არბიტრად მუშაობის გამოდილების შესახებ, ინფორმაციის წარდგენა სავალდებულო ხასიათს ატარებს. კანონი უზრუნველოფს, რომ არბიტრად არჩეული იქნეს ნებისმიერი პიროვნება, თუ კი ის მისაღებია მხარისათვის, მათ შორის მოქალაქეობის არმქონე პირები, ამავე დროს არ არის შეზღუდული არბიტრის განათლება ანუ არაა სავლადებულო, რომ არბიტრი მაინცდამაინც იურისტი იყოს, ის შესაძლებელია სხვა პროფესიის ადამიანი იყოს, მთავრია ის მისაღები იყოს მხარისთვის, მაგრამ მიუხედავად ამისა, კანონში მკაცრად ჩამოთვლილია იმ კრიტერიუმების ჩამონათვალი რომელთა არსებობის დროს პირი არ შეიძლება დაინიშნოს არბიტრად (მუხლი 11, პუნქტი 7), კერძოდ: „დაუშვებელია პირს აეკრძალოს არბიტრად დანიშვნა, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც იგი არის: ა) ქმედუუნარო ან შეზღუდულქმედუნარიანი; ბ) სახელმწიფო-პოლიტიკური თანამდებობის პირი ან მოხელე; გ) მსჯავრდებული დანშაულის ჩადენისათვის და მოხსნილი ან გაქარწყლებული არ ააქვს ნასამართლობა“. მხარეებს აქვთ უფლება მოითხოვონ არბიტრის აცილება, თუკი არსებობს ზემოაღწერილი საფუძველი ან თუკი არბიტრობის კანდიდატი ვერ აკამყოფილებს მხარეების მიერ შეთანხმებით განსაზღვრულ კვალიფიკაციას ან/და არსებობს გარემოებები, რომლებსაც შეუძლია გამოიწვიოს დასაბუთებული ეჭვი არბიტრის დამოუკიდებლობასა და მიუკერძოებლობაში, ასევე არბიტრად დანიშნული ან კანდიდატი ვალდებულია დაუყოვნებლივ აცნობოს მხარეებს და არბიტრაჟს იმ გარემოებათა შესახებ,

რომლებიც საუკის ხდის მის დამოუკიდებლობას და მიუკერძოებლობას. კანონის მოთხოვნათა დაცვით მხარეებს აქვთ უფლება შეთანხმდენ არბიტრის აცილების პროცედურაზე. თუ კი არ არსებობს შეთანხმება მხარეებს შორის აცილების პროცედურაზე, მხარეს რომელმაც შეიტყო არბიტრის აცილების საფუძვლების შესახებ ვალდებულია 15 დღის ვადაში წარადგინოს განცხადება არბიტრის აცილების თაობაზე, სადაც უნდა მიუთითოს აცილების კონკრეტული საფუძვლების შესახებ, თუ არბიტრი რომელზედაც წარდგენილია აცილება არ განაცხადებს თვით აცილების შესახებ ან თუ მეორე მხარე არ ეთანხმება არბიტრის აცილებას წერილობითი განცახების წარდგენიდან 30 დღის ვადაში მაშინ აცილების საკითხს გადაწყვეტს არბიტრაჟი ამ ვადის ამოწურვიდან 30 დღის განმავლობაში. აცილების შესახებ განცხადების დაუკმაყოფილებლობის შემთხვევაში, გადაწყვეტილების გამოტანის მომენტიდან, აცილების განმცხადებელ მხარეს აქვს უფლება 30 დღის განმავლობაში მიმართოს სასამართლოს არბიტრის აცილების მოთხოვნით. თუ კი ერთი არბიტრისგან შედგება არბიტრაჟი მხარეს ააქვს უფლება მიმართოს სასამართლოს 30 დღის ვადაში არბიტრის აცილების მოთხოვნით არბიტრის დანიშვნიდან ან იმ დღიდან როდესაც მისთვის გახდა ცნობილი აცილების კანონით გათვალისწინებული საფუძვლების შესახებ. ასევე საფუძვლების არსებობის შემთხვევაში თვითაცილების ვალდებულება თვითონ არბიტრს აკისრია.

მხარის მიერ აცილების შესახებ წარდგენილი განცხადების წარმოებაში მიღებიდან 14 დღის ვადაში სასამართლოს გამოაქვს გადაწყვეტილება, რომელიც არ გასაჩივრდება. ამ დროის განმავლობაში არბიტრაჟს შეუძლია გააგრძელოს საარბიტრაჟო განხილვა და გამოიტანოს გადაწყვეტილება იმ არბიტრის მონაწილეობით, რომლის აცილებასაც მხარე მოითხოვდა.

თუ კი არბიტრი ვერ ასრულებს დაკისრებულ მოვალეობას ან არსებობს სხვა რაიმე მიზეზი, არბიტრს შესაძლოა შეუწყდეს უფლებამოსილება, საკუთარი მოთხოვნით ან მხარეთა შეთანხმებით, ამავე დროს მხარეს არ ააქვს უფლება ერთპიროვნულად შეცვალოს თავის მიერ დანიშნული არბიტრი, ანუ აქ აუცილებელია მხარეების შეთანხმება არბიტრის უფლებამოსილების შეწყვეტაზე, თუ კი ეს ვერ მოხერხდა ერთერთ მხარეს აქვს უფლება უფლებამოსილების შესახებ მოთხოვნის დაყენებიდან 30 დღის განმავლობაში მიმართოს სასამართლოს, რომელსაც გამოაქვს გადაწყვეტილება განცხადების წარმოებაში მიღებიდან 14 დღის ვადაში. ეს გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება. თუ კი უფლებამოსილება არბიტრს საბოლოოდ მაინც შეუწყდა ახალი არბიტრი ინიშნება იმავე წესით რომლითაც დანიშნული იქნა უფლებამოსილება შეწყვეტილი არბიტრი.

4. არბიტრაჟის უფლებამოსილება.

კანონის მიხედვით, არბიტრაჟის უფლებამოსილებაში შედის მიიღოს დადგენილება კომპეტენციის შესახებ, მათ შორის საარბიტრაჟო შეთანხმების არსებობის თუ ნამდვილობის დადგენის ჩათვლით. მხარეს არბიტრაჟის კომპეტენციის შესახებ განცხადების გააკეთება შეუძლია საარბიტრაჟო შესაგებლის წარდგენამდე მაგრამ შესაბამისი გარემოებების შეტყობიდან არაუგვიანეს 7 დღისა, მიუხედავად იმისა აქვს თუ არა მას არბიტრის დანიშვნაში მონაწილეობა მიღებული. განცხადების გაკეთება ასევე შესაძლებელია თუ კი მხარის მიერ გაშვებული 7 დღიანი ვადა საპატიოდ იქნება მიჩნეული საქმის განმხილველი არბიტრაჟის მიერ. კომპეტენციის შესახებ განცხადების განხილვის შემდეგ თუკი არბიტრაჟი ჩათვლის, რომ მას ააქვს შესაბამისი კომპეტენცია მხარეებს აქვს უფლება ეს გადაწყვეტილება გაასაჩივრონ სასამრთლოში 30 დღის ვადაში, რაზედაც სასამართლოს განცხადების წარმოებაში მიღებიდან 14 დღის ვადაში გამოაქვს დასაბუთებული განჩინება რომელიც არ გასაჩივრდება, სასამართლოში კომპეტენციის შესახებ განცხადების განხილვის პერიოდში საარბიტრაჟო განხილვა შეიძლება დაიწყოს, გაგრძელდეს და სადათ საკითხზე გამოტანილ იქნება საარბიტრაჟო გადაწყვეტილება.

მხარის შუამდგომლობის საფუძველზე თუ ის საარბიტრაჟო შეთანხმებას არ ეწინააღმდეგება, არბიტრაჟს ისევე როგორც სასამართლოს დავის განხილვის პერიოდში უფლება აქვს გამოიყენოს საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის დონისძიებება როგორც განხილვის დაწყებამდე ისე განხილვის ნებისმიერ სტადიაზე, გადაწყვეტილების საბოლოო გამოტანამდე. ასევე საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის დონისძიებების გამოყენების მოთხოვნით მხარეს შეუძლია მიმართოს პირდაპირ სასამართლოს (მუხლი 23), რა დროსაც სასამართლო ხელმძღვანელობს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის XXIII თავით დადგენილი წესებით (გარდა 192-ე მუხლისა და 198-ე მუხლის მე-2 ნაწილის „გ“ და „ი“ ქვეპუნქტებისა, საერთაშორისო საარბიტრაჟო წარმოების თავისებურებათა გათვალისწინებით).

- არბიტრაჟს, მხარის თხოვნით შეუძლია გამოიყენოს შემდეგი სახის უზრუნველყოფის დონისძიებები (მუხლი 17. პუნქტი 2.) „**მხარის მიმართვის საფუძველზე, გონივრულ ვადაში, არბიტრაჟი წერილობით საარბიტრაჟო გადაწყვეტილებით ავალებს მხარეს:**
- ა) საბოლოო საარბიტრაჟო გადაწყვეტილების გამოტანამდე პირგანდელი მდგომარეობის შეანრჩუნება ან აღდგენა;**
  - ბ) ისეთი ზომების მიღებას, რომლებიც უკავშირდება მეორე მხარისთვის ან თვით საარბიტრაჟო წარმოებისათვის ზიანის მიყენების თავიდან აცილებას;**
  - გ) დონისძიებების განხორციელაბას იმ აქტივების შესანარჩუნებლად, რომლებიდანაც აღ-**

სრულდება შემდგომი საარბიტრაჟო გადაწყვეტილება;

დ) მტკიცებულებების შენახვასა და შენარჩუნებას, რომლებიც შესაძლოა უკავშირდებოდეს საარბიტრაჟო დავასა და მის გადაწყვეტას“.

უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოყენების შესახებ შუამდგომლობაში მხარემ უნდა დაასაბუთოს ისეთი გარემოებების არსებობა, რომლებიც დაადასტურებენ, რომ 1. სარჩელის უზრუნველყოფის გარემოებების გამოუყენებლობამ შეიძლება გამოიწვიოს ისეთი ზიანი, რომლის თავიდან აცილება შეუძლებელი იქნება, მეორე მხარისთვის ზიანის ანაზღაურების ვალდებულების დაკისრებით; 2. გარემოება, რომ უზრუნველყოფის ღონისძიების გამოუყენებლობით გამოწვეული ზიანი მნიშვნელოვნდ მეტი იქნება იმ ზიანზე, რომელიც შესალოა მიადგეს მოწინააღმდეგე მხარეს, უზრუნველყოფის ღონისძიებების გამოყენების შემთხვევაში, ანუ აქ დაცულია როგორც შუამდგომლობის აღმდვრელი ასევე მოპირდაპირე მხარის ინტერესებიც; 3. არსებობს საფუძვლიანი ვარაუდი იმის შესახებ, რომ მისი საარბიტრაჟო სარჩელის მოთხოვნა დაკმაყოფილდება, თუმცა მიუხედავად ამისა მსგავსმა ვარაუდმა გავლენა არ უნდა მოახდინოს არბიტრაჟის მიერ გამოტანილ საბოლოო გადაწყვეტილებაზე.

მოწინააღმდეგე მხარის დაცვის მიზნით არბიტრაჟს აქვს უფლებამოსილება მოსთხოვოს მხარეს უზრუნველყოფის ღონისძიებებთან დაკავშირებული შესაბამისი უზრუნველყოფის გარანტიის წარმოდგენა. აღნიშნულის საჭიროება გამომდინარეობს იქიდან, რომ უზრუნველყოფის ღონისძიებით შესაძლებელია მხარეს მიადგეს ზიანი, ანუ უზრუნველყოფის ღონისძიების გამო მან ვერ შეძლოს რაიმე უფლებამოსილების განხორციელება, ხოლო არბიტრაჟის გადაწყვეტილებით კი არ დაკმაყოფილდეს საარბიტრაჟო სარჩელი, ანუ საბოლოო ჯამში გამოყენებული უზრუნველყოფის ღონისძიება შესაძლებელია უშედეგო აღმოჩნდეს საარბიტრაჟო სარჩელის დაკმაყოფილების გამო და ამავე დროს მათმა გამოყენებამ მეორე მხარეს მიაყენოს გაუმართლებელი ზიანი, სწორედ ამ ზიანის ასანაზღურებლადაა საჭირო უზრუნველყოფის ღონისძიების გარანტიის წარმოდგენა და სწორედ ამ წარმოდგენილი გარანტიიდან მოხდება დაზარალებული მხარის შედახული ინტერესების დაკმაყოფილება, ასეთის არსებობის შემთხვევაში.

თუ მხარეთა შორის შეთანხმებით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული, არბიტრაჟის მიერ გამოყენებულ უზრუნველყოფის ღონისძიებებს საგალდებულო ძალა აქვს და მათი აღსრულება ხდება სასამართლოსთვის მიმართვის გზით, მიუხედავდ იმისა თუ რომელ ქვეყანაში იქნა გამოყენებული უზრუნველყოფის ღონისძიებები. ანუ მხარემ მას შემდეგ რაც არბიტრაჟმა

დააკამდეთილა მისი შუამდგომლობა მოწინააღმდეგე მხარის მიმართ სარჩელის უზრუნველყოფის დონისძიებების გამოყენება უნდა მიმართოს სასამართლოს შუამდგომლობით და მოითხოვოს არბიტრაჟის მიერ გამოყენებული საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის დონისძიებების ცნობა და მათი ადსრულება, ამავე დროს მხარე ვალდებულია დაუკონებლივ აცნობოს სასამართლოს ნებისმიერი ინფორმაცია, რომელიც უკავშირდება, არბიტრაჟის მიერ გამოყენებული საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის დონისძიებების შეჩერებას, შეცვლას ან გაუქმებას.

სასამართლოს რომელსაც გამოაქვს გადაწყვეტილება საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის დონისძიებების ცნობასა და ადსრულებაზე, გადაწყვეტილების გამოტანისას არსებითად არ იხილავს საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის დონისძიებებს, ანუ უბრალოდ სასამართლო არკვევ ს ხომ არ არსებობს მიღებული საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის დონისძიებების გამოყენების რაიმე დამაბრკოლებელი გარემოება. მხარის მიერ დაყენებულ შუამდგომლობაზე სასამართლოს შუძლია უარი თქვას (მუხლი 22) მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ მხარის მიერ არ იქნა წარმოდგენილი მოთხოვნილი უზრუნველყოფის გარანტიები; უზრუნველყოფის დონისძიება შეჩერებულია ან გაუქმებულია არბიტრაჟის ან იმ ქვეყნის სასამართლოს მიერ, სადაც ტარდება საარბიტრაჟო განხილვა, ან იმ ქვეყნის სასამართლომ, რომლის სამართლის შესაბმისადაც იქნა გამოყენებული უზრუნველყოფის დონისძიებები; თუ კი სასამართლო მიიჩნევს, რომ: სარჩელის უზრუნველყოფის დონისძიების ადსრულება სცილდება სასამრთლოს უფლებამოსილებას, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც სასამართლო გამოიტანს გადაწყვეტილებას უზრუნველყოფის დონისძიების არსებითად შეცვლის გარეშე მისი ფორმის იმ ფარგლებში შეცვლის შესახებ, რომლებიც აუცილებელია აღნიშნული უზრუნველყოფის დონისძიების კანონმდებლობით დადგენილი წესით ადსრულებისთვის.

5. საარბიტრაჟო განხილვა.

კანონის თანხმად თუ კი მხარეებს შორის არ არსებობს შეთანხმება საარბიტრაჟო განხილვის წესსა და ადგილს განსაზღვრავს, საქმის განმხილველი არბიტრაჟი. არბიტრაჟს აქვს უფლება ნებისმიერ ადგილას მოწვიოს საარბიტრაჟო სხდომა. საარბიტრაჟო განხილვის ნებისმიერ სტადიაზე მხარეს უფლება აქვს წარმოდგენილი იყოს ადგოკატის ან სხვა წარმომადგენლის მეშვეობით.

საარბიტრაჟო დავის განხილვა იწყება არბიტრაჟში ამ დავის გადაცემის შესახებ, შეტყობინების საარბიტრაჟო მოპასუხის მიერ მიღების დღეს, თუ მხარეთა შეთანხმებით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული. საქმის განხილვის დროს შეტყობინება მიღებულად ითვლება, თუ ის ადრესატს ჩატარდა პირადად ან თავის იურიდიულ მისამართზე, საცხოვრებლ ან უკანსკნელ სამუშაო ადგილას, წერილობითი შეტყობინება ჩაბარებულად ითვლება თუ ის გაგზავნილია ადრესატის უკანასკნელ ცნობილ იურიდიულ მისამართზე, საცხოვრებლი ან სამუშაო ადგილის მისამართზე დაზღვეული წერილით ან სხვა საშუალებით, რომელიც ადასტურებს შეტყობინების მიწოდებისა და ჩაბარების მცდელობას. ასევე მხარეებს შეთანხმებით აქვთ უფლება განსაზღვრონ საარბიტრაჟო წარმოების ენა, თუ კი არ არსებობს ამგავარი შეთანხმება საარბიტრაჟო წარმოების ენას ადგენს არბიტრაჟი კონკრეტული საქმიდან გამომდინარე ყველა შესაბამისი გარემოების გათვალისწინებით, გარდა ამისა არბიტრაჟმა შეიძლება დაადგინოს, რომ ყოველგვარ დოკუმენტურ მტკიცებულებას თან უნდა ახლდეს თარგმანი საარბიტრაჟო წარმოების ენაზე.

მხარეთა შეთანხმებით ან არბიტრაჟის მიერ დაწესებულ ვადაში მოსარჩელემ საარბიტრაჟო სარჩელი უნდა წარადგინოს წერილობითი ფორმით, მასში მითითებული უნდა იყოს მხარეთა სახელები (სახელწოდებები), მისამართები, მოთხოვნა, გარემოებები და მტკიცებულებები რომლებიც ამ მოთხოვნას ადასტურებენ და საარბიტრაჟო სარჩელზე თანდართული საბუთების ნუსხა, მოპასუხებ თავის მხრივ უნდა წარმოადგინოს შესაგებელი საარბიტრაჟო სარჩელზე, მოპასუხის მიერ შესაგებლის წარმოუდგენლობა არ დააბრკოლებს საარბიტრაჟო განხილვის დაწყებას, უბრალოდ შეპასუხების (შესაგებლის) წარმოუდგენლობით ჩაითვლება, რომ მან უარი თქვა შეპასუხების უფლებაზე. მხარეებს შეუძლიათ წარმოადგინონ ნებისმიერი საბუთი, რომელიც უკავშირდება საქმეს, ან მიუთითონ იმ საბუთებსა და სხვა მტკიცებულებზე, რომლებსაც ისინი შემდგომ წარმოადგენენ. თუკი შეთანხმებით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული, საარბიტრაჟო განხილვის დროს მხარეს შეუძლია შეცვალოს საარბიტრაჟო სარჩელის მოთხოვნები ან შესაგებელი ან წარმოადგინოს დამატებითი მოთხოვნები, თუ ეს არბიტრაჟმა არ მიიჩნია განხილვის გაჭიანურებად.

მხარეთა შეთანხმებით ასევე შესაძლებლია განსაზღვრული იყოს საარბიტრაჟო განხილვის ფორმა, ჩატარდეს თუ არა ზეპირი განხილვა, იყოს თუ არა განხილვა დახურული, თუ კი მსგავსი შეთანხმება არ არსებობს არბიტრაჟი უფლებამოსილია ჩატაროს საქმეზე წარმოდგენილ მტკიცებულებათა ზეპირი განხილვა ან საქმის განხილვა წარმოდგენილი საბუთებისა და მტკიცებულებების საფუძველზე, ამავე დროს ერთერთი მხარის მოთხოვნით არბიტრაჟი ვალდებულია საარბიტრაჟო განხილვის ნებისმიერ სტადიაზე ჩატაროს ზეპირი

განხილვა, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც მხარეებმა უარი განაცხადეს ზეპირ მოსმენაზე. იმ შემთხვევაში თუ ზეპირი მოსმენა ჩაინიშნა, მხარეებს ამის შესახებ უწყებით უნდა ეცნობოთ გონიგრულ გადაში, ასევე ყველა განცხადება, საბუთი, ექსპერტების დასკვნები ან სხვა სახის მტკიცებულებები და ინფორმაციები რომლებიც შესაძლებელია არბიტრაჟმა თავის გადაწყვეტილებას დაუდოს საფუძვლად, უნდა ეცნობოს მხარეებს დაუყოვნებლივ. ასევე არბიტრი და საარბიტრაჟო განხილვის მონაწილე ნებისმიერი პირი ვალდებულია დაიცვას საარბიტრაჟო განხილვის კონფედენციალობა. განხილვის დროს რომელიმე მხარის არასაპატიო მიზეზით გამოუცხადებლობა არ აფერხებს საქმის განხილვას და შეუძლია გამოიტანოს საარბიტრაჟო გადაწყვეტილება არსებული მტკიცებულებების საფუძველზე. თუ კი მხარეებს შორის შეთანხმებით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული, პროცესის მსვლელობის დროს, საქმის გარემოებებიდან გამომდინარე არბიტრაჟს ააქვს უფლება დანიშნოს ერთი ან რამოდენიმე ექსპერტი, მხარეებისგან მოითხოვოს მათ ხელთ არსებული ექსპერტიზისთვის საჭირო ინფორმაციის, საბუთის ან სხვა ნივთის მიწოდება, ასევე არბიტრაჟს ააქვს უფლება მხარის შუამდგომლობით ან თავის ინიციტივით მოიწვიოს ექსპერტი ზეპირი განხილვის დროს სადათ საკითხების გარკვევის მიზნით. ექსპერტის აცილება და თვიტოაცილება განხორცილებება არბიტრის აცილებისთვის ამ კანონით განსაზღვრული საფუძვლებითა და წესით.

არბიტრაჟის უფლებამოსილებას განეკუთვნება ნებისმიერი მტკიცებულებების დასაშვებობის შემოწმება და მტკიცებულებათა შეფასება, თუ მხარეთა შეთანხმებით სხვა რამ არ არის დადგენილი არბიტრაჟს აქვს უფლება, განხილვის ნებისმიერ სტადიაზე მოსთხოვოს მხარეს წარუდგინოს მეორე მხარეს და არბიტრაჟს საქმესთან დაკავშირებული ნებისმიერი მტკიცებულება, გამოიძახოს მოწმე და საჭიროების შემთხვევაში დაკითხოს მოწმე საარბიტრაჟო განხილვის დაწყებამდე და გამოიყენოს მოწმის ჩვენება განხილვის დროს, ასევე განხილვის ნებისმიერ ეტაპზე არბიტრაჟს ან მხარეს არბიტრაჟის თანხმობით შეუძლია მოსთხოვოს სასამართლოს დახმარება მტკიცებულებათა მოპოვებაში, მოწმის დასწრების უზრუნველყოფაზე. იმ მოწმეების უფლება-მოვალეობები რომლებიც გამოძახებულია სასამართლოს მიერ განისაზღვრება საქართველოს სამოქალქო საპროცესო კოდექსით.

6 საარბიტრაჟო გადაწყვეტილება.

არბიტრაჟი დავის დროს გადაწყვეტილებას დებულობს მხარეთა მიერ არჩეული სამართლის ნორმების შესაბამისად (იგულისხმება მატერიალური სამართლის ნორმები), თუ კი ასეთი შეთანხმება არ არსებობს მაშინ საარბიტრაჟო განხილვისას გამოიყენდა არბიტრაჟის მიერ

განსაზღვრული სამართლის ნორმები. მხარეთა შეთანხმებაში თუ საარბიტრაჟო გადაწყვეტილებაში არსებული ნებისმიერი მითითება რომელიმე ქვეყნის კანონმდებლობაზე ან სამართლებრივ სისტემაზე გულისხმობს ამ ქვეყნის მხოლოდ მატერიალურ სამართლს და არაფითარ შემთხვევაში მის საპროცესო თუ კოლიზიურ ნორმებს. ასევე გადაწყვეტილების გამოტანის დროს არბიტრაჟი ითვალისწინებს ხელშეკრულების პირობებს და იმ სავაჭრო ჩვეულებებსა და ტრადიციებს, რომლებიც ასეთი ხელშეკრულების მიმართ გამოიყენება. რამდენიმე არბიტრისაგან შემდგარ არბიტრაჟს გადაწყვეტილება გამოაქვს არბიტრთა ხმების უმრავლესობით, თუ მხარეთა შეთანხმებით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული. გადაწყვეტილების მიღების მომენტში არბიტრს არ ააქვს უფლება თავი შეიკავოს ხმის მიცემისაგან. თუ საარბიტრაჟო განხილვის დროს მხარეები მორიგდენ, არბიტრაჟი შეწყვეტს საქმის წარმოებას, ასეთ შემთხვევაში არბიტრაჟი გამოიტანს გადაწყვეტლებას საარბიტრაჟო განხილვის შეწყვეტის შესახებ, მხარეთა მიერ მორიგების თაობაზე განცხადების წარმოებაში მიღებიდან 30 დღის განმავლობაში. კანონით მკაცრად არის განსაზღვრული საარბიტრაჟო განხილვის შეწყვეტის გარემოებები (მუხლი 40.), საარბიტრაჟო განხილვა წყდება გამოტანილი გადაწყვეტილების ხელმოწერისა და მხარეთათვის მისი გადაცემის შემდეგ, გარდა ამისა საარბიტრაჟო განხილვა წყდება შემდეგ შემთხვევებში: ა) თუ საარბიტრაჟო მოსარჩევლებარს აცხადებს საარბიტრაჟო სარჩელზე, გარდა იმ შეთხვევისა, როდესაც საარბიტრაჟო მოპასუხე წინააღმდეგია საარბიტრაჟო განხილვის შეწყვეტისა და არბიტრაჟი მიიჩნევს, რომ საარბიტრაჟო მოპასუხეს აქვს საარბიტრაჟო დავის გადაწყვეტის კანონიერი ინტერესი; ბ) თუ მხარეები შეთანხმდენ საარბიტრაჟო განხილვის შეწყვეტაზე; გ) თუ არბიტრაჟი დაადგენს, რომ საარბიტრაჟო განხილვის გაგრძელება რაიმე სხვა მიზეზით არ არის აუცილებელი და შეუძლებელია.

თუ მხარეთა შეთანხმებით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული, საარბიტრაჟო დავაში გადაწყვეტილება გამოტანილ უნდა იქნეს დავის განხილვის დაწყებიდან 180 დრის ვადაში, მაგრამ აუცილებლობის შემთხვევაში აღნისნული ვადა შესაძლებელია გააგრძელოს არბიტრაჟმა მაგრამ არა უმეტეს 180 დღისა. გადაწყვეტილება სავალდებულოა მხარეებისათვის, იგი გამოტანილ უნდა იქნეს წერილობით ფორმით, მასში უნდა აღინიშნოს გამოტანის დრო და ადგილი, იგი უნდა შეიცავდეს სამოტივაციო ნაწილს. მას ხელს აწერენ არბიტრი (არბიტრები), თუ კი საქმეს განიხილავს რამოდენიმე არბიტრი, გადაწყვეტილებას ხელი უნდა მოაწეროს უმრავლესობამ, თუ არბიტრი უარს ამბობს ხელმოწერაზე ან განსხვავებული აზრი აქვს, უნდა გაკეთდეს შესაბამისი ჩანაწერი. მხარეებს გადაეცემათ გადაწყვეტილების ხელმოწერილი ასლები. საარბიტრაჟო გადაწყვეტილება ძალაში შედის მისი გამოტანის მომენტიდან, თუ მხარეთა მიერ ან კანონით სხვა რამ არ არის დადგენილი. გადაწყვეტილების გამოტანიდან

30 დღის ვადაში თითოეულ მხარეს მეორე მხარისთვის შეტყობინების შემდეგ აქვს უფლება, მოსთხოვოს არბიტრაჟს შეცდომების გასწორება რომლებიც დაშვებული იქნა გადაწყვეტილებაში მოცემულ გაანგარიშებებში, ასევე წერითი, ბეჭვდითი ან სხვა ამგვარი შეცდომები; მხარეთა შეთანხმების არსებობისას მოითხოვოს არბიტრაჟიდან საარბიტრაჟო გადაწყვეტილების განმარტება. თუ კი არბიტრაჟი მხარის მოთხოვნას შეცდომის გასწორებასა და განმარტების მიცემაზე დასაბუთებულად მიიჩნევს, განცხადების მიღებიდან 30 დღის ვადაში უნდა შეიტანოს გადაწყვეტილებაში შესაბამის შესწორება ან მისცეს შესაბამისი განამრტება, რომელიც საარბიტრაჟო გადაწყვეტილების ნაწილს წარმოადგენს. თუ კი გადაწყვეტილების მიღებიდან 30 დღის განამვლობაში არბიტრაჟი მასში აღმოაჩენს რაიმე შეცდომას ის უფლებამოსილია გამოასწოროს შეცდომა თავისი ინიციატივით. თუ მხარეთა შეთანხმებით სხვა რამ არ არის გათვალისწინებული, მხარეს ააქვს უფლება მოითხოვოს დამატებითი გადაწყვეტილების გამოტანა ისეთ საკითხებზე, რომლებიც მიუხედვევად საარბიტრაჟო სასარჩელო მოთხოვნისა არ იქნა აღწერილი გადაწყვეტილებაში, თუ არბიტრაჟი ამ მოთხოვნას დასაბუთებულად მიიჩნევს, 60 დღის განმავლობაში მიიღებს დამატებით გადაწყვეტილებას. არბიტრაჟს, აუცილებლობის შემთხვევაში აქვს უფლება 30 დღით გააგრძელოს ვადა, რომლის განმავლობაშიც მან უნდა გამოასწოროს შეცდომა, უნდა მისცეს განმარტება ან უნდა გამოიტანოს დამატებითი გადაწყვეტილება. თუ მხარეთა შეთანხმებით ან არბიტრაჟის მიერ სხვა რამ არ არის დადგენილი, უკვე გამოტანილი გადაწყვეტილება ძალაში რჩება შესწორების შეტანის, განმარტების მიცემის ან დამატებითი გადაწყვეტილების გამოტანის პროცესში.

7 საარბიტრაჟო გადაწყვეტილების გასაჩივრება და გაუქმება.

კანონის 39 მუხლის მე-5 პუნქტის თანახმად „საარბიტრაჟო გადაწყვეტილება ძალაში შედის მისი გამოტანის მომენტიდან, თუ მხარეთა მიერ ან ამ კანონით სხვა რამ არ არის დადგენილი“, მიუხედავდ ამისა კანონის თანახმად (თავი VII) შესაძლებელია საარბიტრაჟო გადაწყვეტილების გასაჩივრება და მისი გაუქმება, გადაწყვეტილების გასაჩივრება ხდება სასამართლოს მეშვეობით, მისი მხარისათვის ჩაბარებიდან 90 დღის განმავლობაში, კანონის 42-ე მუხლში მოცემულია საარბიტრაჟო გადაწყვეტილების გასაჩივრებისა და გაუქმების საფუძლები:

- „1. სასამართლო უფლებამოსილია გააუქმოს საქართველოში გამოტანილი საარბიტრაჟო გადაწყვეტილება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ:
  - ა) მხარე, რომლის წინააღმდეგაც გამოტანილია საარბიტრაჟო გადაწყვეტილება, მიმართავს სარჩელით სასამართლოს და დამტკიცებს, რომ:
    - ა.ა) საარბიტრაჟო შეთანხმების მხარე ქმედუუნარო იყო;

- ა.ბ) იმ სამრთლებრივი ნორმების მიხედვით, რომლებზედაც მხარეებმა მიუთითეს საარბიტრაჟო შეთანხმებაში, ხოლო ასეთი მითითების არარსებობისას-საქართველოს კანონმდებლობის თანხმად, საარბიტრაჟო შეთანხმება ბათილია ან ძალადაკარგულია;
- ა.გ) მხარე არ იყო ჯეროვნად ინფორმირებული არბიტრის დანიშვნის ან საარბიტრაჟო განხილვის შესახებ ან სხვა საპატიო მიზეზების გამო ვერ მიიღო მონაწილეობა საარბიტრაჟო განხილვაში;
- ა.დ) საარბიტრაჟო გადაწყვეტილება გამოტანილია იმ დავის შესახებ, რომელიც არ იყო გათვალისწინებული საარბიტრაჟო შეთანხმებით ან ეხება საკითხს, რომელიც სცილდება საარბიტრაჟო შეთანხმების ფარგლებს. საარბიტრაჟო გადაწყვეტილება შეიძლება გაუქმდეს მთლიანად ან მხოლოდ იმ ნაწილში, რომელიც სცილდება საარბიტრაჟო შეთანხმების ფარგლებს;
- ა.ე) არბიტრაჟის შემადგენლობა ან საარბიტრაჟო წარმოება არ შეესაბამებოდა მხარეთა შეთანხმებას, ხოლო ასეთი შეთანხმების არარსებობისას – ამ კანონის მოთხოვნებს;
- ბ) სასამართლო დაადგენს, რომ:
- ბ.ა) საქართველოს კანონმდებლობის მიხედვით დავა არ შეიძლება იყოს საარბიტრაჟო განხილვის საგანი;
- ბ.ბ) საარბიტრაჟო გადაწყვეტილება ეწინააღმდეგება საჯარო წესრიგს.
2. განცხადება საარბიტრაჟო გადაწყვეტილების გაუქმების შესახებ შეიძლება წარდგენილ იქნეს სასამართლოში მხარეთათვის გადაწყვეტილების ჩაბრებიდან 90 დღის განმავლობაში.
3. გასაჩივრების შემთხვევაში საარბიტრაჟო გადაწყვეტილების აღსრულება არ შეჩერდება. სასამართლოს უფლება აქვს, მხარის შუამდგომლობით, შეაჩეროს საარბიტრაჟო გადაწყვეტილების აღსრულება არა უმეტეს 30 დღით, თუ წარმოდგენილი იქნება შესაბამისი უზუნველყოფა“.

საარბიტრაჟო გადაწყვეტილების გაუქმებაზე სასამართლო, მსჯელობის დროს არ განიხილავს თვითონ საარბიტრაჟო დავას, არც მატერიალური სამართლის იმ ნორმებს რომლებიც საფუძველი გახდა საარბიტრაჟო გადაწყვეტილების მიღებისა, გადაწყვეტილების გაუქმების დროს სასამართლომ უნდა იმსჯელოს გადაწყვეტილების მხოლოდ იმ ასპექტებზე რომლებიც შეეხება თვითონ დავის საარბიტრაჟო განხილვის დაწყების სამართლებრივ მხარეს, კერძოდ სასამართლოს აქვს შესაძლებლობა იმსჯელოს იმ საპროცესო გარემოებებზე რომლებიც სათავში დაედო საერთოდ მხარეებს შორის არსებული დავის არბიტრაჟში განხილვას. ამავე დროს უნდა აღინიშნოს, რომ სასამართლო განიხილავს მხოლოდ საქართველოში გამოტანილი საარბიტრაჟო გადაწყვეტილების გაუქმების საკითხს, რაც შეეხება უცხოეთში გამოტანილ საარბიტრაჟო გადაწყვეტილებებს, მათი გაუქმების უფლება ქართულ სასამართლოს არ ააქვს. სასამართლოს საკითხის განხილვის დროს არ ააქვს უფლება შეაჩეროს გასაჩივრებული

გადაწყვეტილების აღსრულება, მხარის დასაბუთებული შუამდგომლობის საფუძველზე სასამართლო არაუმეტეს 30 დღისა აჩერებს გადაწყვეტილების აღსრულებას და ისიც მხოლოდ იმ შემთხვევაში თუ მხარის მიერ წარმოდგენილი იქნება შესაბამისი უზრუნველყოფა.

სასამართლოს რომელსაც მიმართეს გადაწყვეტილების გაუქმების თხოვნით აქვს უფლება, შეაჩეროს გადაწყვეტილების გაუქმების განხილვა არა უმეტეს 30 დღისა, რათა არბიტრაჟს მიეცეს საშუალება განხილვის განახლებისა გადაწყვეტილების გაუქმების საფუძვლის აღმოსაფხვრელად. აღნიშნული საფუძვლით საქმის განხილვის შეჩერების შესახებ სასამართლო უწყებით ატყობინებს არბიტრაჟს საქმის განხილვის შეჩერებიდან 3 დღის ვადაში.

8 საარბიტრაჟო გადაწყვეტილების ცნობა და აღსრულება

მიუხედავად იმისა თუ რომელ ქვეყანაში იქნა გამოტანილი საარბიტრაჟო გადაწყვეტილება, ის მაინც სავალდებულოა შესასრულებლად და სასამართლოში წერილობითი შუამდგომლობის წარდგენის გზით უნდა მოხდეს მისი ცნობა და აღსრულება. საქართველოში გამოტანილ საარბიტრაჟო გადაწყვეტილების მიმართ, უფლებამოსილ სასამართლოს წარმაოდგენს სააპელაციო სასამართლოები, ხოლო საქართველოს ფარგლებს გარეთ გამოტანილ გადაწყვეტილებებთან დაკავშირებით-საქართველოს უზენაესი სასამართლო. მხარემ, რომელიც შუამდგომლობს საარბიტრაჟო გადაწყვეტილების ცნობასა და აღსრულებაზე, უნდა წარადგინოს:

1. საარბიტრაჟო გადაწყვეტილების სათანადოდ დამოწმებული დედანი (თუ ის ქვეყნის ფარგლებს გარეთ არის გამოტანილი) ან მისი სათანადო წესით დამოწმებული ასლი;
2. საარბიტრაჟო შეთანხმების დედანი ან მისი სათანადოდ დამოწმებული ასლი (ასეთის არსებობის შემთხვევაში).

ამავე დროს თუ აღნიშნული დოკუმენტები არ არის შესრულებული ქართულ ენაზე, მხარემ უნდა წარადგინოს ქართულ ენაზე ამ საბუთების სათანადოდ დამოწმებული თარგმანი. სასამართლო განჩინების საფუძველზე საარბიტრაჟო გადაწყვეტილების აღსრულება ხდება „სააღსრულებლო წარმოებათა შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად.

კანონით ამომწურავადაა გათვალისწინებული გადაწყვეტილების ცნობასა და აღასრულებაზე უარის თქმის საფუძვლები (მუხლი 45)

„1. იმ ქვეყნის მიუხედავდ, სადაც გამოტანილ იქნა საარბიტრაჟო გადაწყვეტილება, ამ გადაწყვეტილების ცნობასა და აღსრულებაზე მხარეს შეიძლება უარი ეთქვას, თუ:

ა) მხარე, რომლის წინააღმდეგაც გამოტანილია საარბიტრაჟო გადაწყვეტილება, მიმართავს

სარჩელით სასამართლოს და დაამტკიცებს, რომ:

- ა.ა) საარბიტრაჟო შეთანხმების მხარე ქმედუუნარო იყო;
- ა.ბ) იმ სამართლებრივი ნორმების მიხედვით, რომლებზედაც მსარეებმა მიუთითეს საარბიტრაჟო შეთანხმებაში, ხოლო ასეთი მითითების არარსებობისას-იმ ქვეყნის კანონმდებლობის თანახმად, სადაც გამოტანილ იქნა საარბიტრაჟო გადაწყვეტილება, საარბიტრაჟო შეთანხმება ბათილია ან ძალადაკარგულია;
- ა.გ) მხარე არ იყო ჯეროვნად ინფორმირებული არბიტრის დანიშვნის ან საარბიტრაჟო განხილვის შესახებ ან სხვა საპატიო მიზეზების გამო ვერ მიიღო მონაწილეობა საარბიტრაჟო განხილვაში;
- ა.დ) საარბიტრაჟო გადაწყვეტილება გამოტანილია იმ დავის შესახებ, რომელიც არ იყო გათვალისწინებული საარბიტრაჟო შეთანხმებით ან ეხება საკითხს, რომელიც სცილდება საარბიტრაჟო შეთანხმების ფარგლებს. საარბიტრაჟო გადაწყვეტილების ცნობასა და აღსრულებაზე მხარეს შეიძლება უარი ეთქვას მთლიანად ან მხოლოდ იმ ნაწილში, რომელიც სცილდება საარბიტრაჟო შეთანხმების ფარგლებს;
- ა.ე) არბიტრაჟის შემადგენლობა ან საარბიტრაჟო წარმოება არ შეესაბამებოდა მხარეთა შეთანხმებას, ხოლო ასეთი შეთანხმების არ არსებობისას-იმ ქვეყნის კანონს, სადაც ჩატარდა საარბიტრაჟო განხილვა;
- ა.ვ) საარბიტრაჟო გადაწყვეტილება არ შესულა კანონიერ ძალაში ან და გაუქმებულ ან შეჩერებულ იქნა იმ ქვეყნის სასამართლოს მიერ, სადაც გადაწყვეტილება იქნა გამოტანილი, ან იმ ქვეყნის სასამართლოს მიერ, რომლის სამართლის შესაბამისადაც იქნა გადაწყვეტილება გამოტანილი;
- ბ) სასამართლო დაადგენს, რომ:
- ბ.ა) საქართველოს კანონმდებლობის მიხედვით, დავა არ შეიძლება იყოს საარბიტრაჟო განხილვის საგანი;
- ბ.ბ) საარბიტრაჟო გადაწყვეტილება ეწინააღმდეგება საჯარო წესრიგს.
2. თუ ამ მუხლის პირველი პუნქტის „ა.ვ“ ქვეპუნქტში მითითებულ სასამართლოში შეტანილია შუამდგომლობა საარბიტრაჟო გადაწყვეტილების გაუქმების ან აღსრულების შეჩერების შესახებ, სასამართლოს, რომელსაც მიმართეს შუამდგომლობით ცნობისა და აღსრულების შესახებ, უფლება აქვს არა უმეტეს 30 დღით გადადოს გადაწყვეტილების გამოტანა და იმ მხარის მოთხვნით, რომელიც ითხოვს ცნობას ან აღსრულებას, დაავალოს მეორე მხარეს, წარმოადგინოს შესაბამისი უზრუნველყოფა.

ისევე როგორც საარბიტრაჟო გადაწყვეტილების გაუქმების დროს სასამართლო მსჯელობის საგანს არ წარმოადგენს გადაწყვეტილების მატერიალურ სამართლებრივი მხარე, ასევე საარ-

ბიტრაჟო გადაწყვეტილების სასამართლოს მიერ ცნობისა და აღსრულების განხილვის დროს არ ხდება იმ მატერიალური სამართლის ნორმების განხილვა რომელიც გადაწყვეტილებას დაედო საფუძვლად. აქ განიხილება მხოლოდ პროცესუალური მხარე, გადაწყვეტილების შესაბამისობა „არბიტრაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონთან.

9 გარდამავალი და დასკვნითი დებულებები

ახალი კანონის ამოქმედებით 2010 წლის 1 იანვრიდან ძალას კარგავს ქველი „კერძო არბიტრაჟის შესახებ“ საქართველოს 1997 წლის 17 აპრილის კანონი, მაგრამ ის საარბიტრაჟო დავები რომლებიც ახალი კანონის ამოქმედებამდეა დაწყებული, განხილულ უნდა იქნეს „კერძო არბიტრაჟის შესახებ“ კანონის შესაბამისად, თუმცა მიუხედავად ამისა ახალი კანონი აძლევს მხარეებს შესაძლებლობას, რომ ასეთი დავები ახალი კანონის შესაბამისად იქნეს განხილული, ამისათვის საჭიროა მხარეთა წერილობითი შეთანხმება ამ საკითხზე. რაც შეება ასეთ დავებზე გამოტანილი გადაწყვეტილების ცნობას და აღსრულებას, ეს უნდა მოხდეს ახალი „არბიტრაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის შესაბამისად.

როგორც ვხედავთ „არბიტრაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონით უნდა მოწესრიგდეს პირთა თანასწორობაზე დაფუძნებული კერძო ხასიათის ქონებრივი დავა, კანონის შესაბამისად მხარეებს ყველა შემთხვევაში ეძლევათ შესაძლებლობა დავა ურთერთშეთანხმებით მოაგვარონ და რაც შეიძლება მალე დაამთავრონ საარბიტრაჟო განხილვა.

სასამართლოს მხრივ საარბიტრაჟო განხილვაში და გაწყვეტილების გამოტანაში ჩარევა არ ხდება, ერთადერთი რისთვისაც არის გათვალისწინებული კანონში სასამართლო არის ის, რომ რაც შეიძლება მალე მოხდეს მხარეებს შორის არსებული სადაო საკითხის საარბიტრაჟო განხილვა, ამ მიზნით საქართველოს სამოქალაქო კოდექსში 2009 წლის 19 ივნისის №1281-ის კანონით შეტანილია შესაბამისი ცვლილებები საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსში, შეიცვალა მუ-12 მუხლი, 186-ე მუხლის პირველი ნაწილის „დ“ ქვეპუნქტი და 272-ე მუხლის „გ“ ქვეპუნქტი, ასევე კოდექსს დაემატა „კარი მეშვიდე“, „სასამართლოს მონაწილეობა საარბიტრაჟო განხილვასა და საარბიტრაჟო გადაწყვეტლების აღსრულებაში“, აღნიშნული კარი შედეგბა, სამი ახალი X IV3; X IV4 და X IV5 თავები, რომლებმაც კოდექსი „არბიტრაჟის შესახებ“ კანონთან შესაბამისობაში მოიყვანეს.

ცვლილებების შესაბამისად ზუსტადაა გაწერილი თუ რა შემთხვევაში და როგორ უნდა დაეხმაროს სასამართლო მხარეებს და არბიტრაჟს, რათა რაც შეიძლება მაქსიმალურად სწრაფად და მხარეების თანასწორების უფლების დაცვით მოხდეს საარბიტრაჟო განხილვა.

- სსსკ-ს 35613-ე მუხლით ამომწურავადაა ჩამოყალიბებული იმ სააქტების ჩამონათვალი, რომელთაც სასამართლო განიხილავს არბიტრაჟათან მიმართებაში:
- „მუხლის 35613. არბიტრაჟთან დაკავშირებული საქმეები
1. ამ კარის მიხედვით სასამართლო განიხილავს საქმეებს:
    - ა) არბიტრის დანიშვნის, აცილებისა და უფლებამოსილების შეწყვეტის შესახებ;
    - ბ) არბიტრაჟის კომპეტენციის შესახებ;
    - გ) საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის შესახებ;
    - დ) მტკიცებულებათა მოპოვებასა და მოწმის დასწრების უზრუნველყოფაში სასამართლო დახმარების შესახებ;
    - ე) არბიტრაჟის მიერ გამოყენებული საარბიტრაჟო სარჩელის უზრუნველყოფის ღონისძიებების ცნობის, აღსრულებისა და აღსრულებაზე უარის თქმის შესახებ;
    - ვ) საარსრულებლო ფურცლის გაცემის შესახებ;
    - ზ) საარბიტრაჟო გადაწყვეტლების გასაჩივრებისა და გაუქმების შესახებ;
    - თ) საქართველოს ფარგლებს გარეთ გამოტანილი საარბიტრაჟო გადაწყვეტილების ცნობისა და აღსრულების შესახებ;
    - ი) „არბიტრაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონით გათვალისწინებულ სხვა შემთხვევებში.
  2. ამ მუხლის პირველი ნაწილის „ა“, „ბ“, „დ“, და „ი“ ქვეპუნქტებით განსაზღვრულ შემთხვევებში გადაწყვეტილება გამოაქვს იმ რაიონულ (საქალაქო) სასამართლოს, რომლის სამოქმედო ტერიტორიაზედაც მიმდინარეობდა, მიმდინარეობს ან უნდა მოხდეს საარბიტრაჟო განხილვა.
  3. ამ მუხლის პირველი ნაწილის „გ“ და „ე“, „ზ“ ქვეპუნქტებით განსაზღვრულ შემთხვევებში საქმეებს იხილავენ სააპელაციო სასამართლოები.
  4. ამ მუხლის პირველი ნაწილის „თ“ ქვეპუნქტით განსაზღვრულ შემთხვევაში საქმეს იხილავს საქართველოს უზენაესი სასამრთლო.

ამდენად, წარმოდგენილი „არბიტრაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონი მომართულია რათა მხარეებმა უსწრაფესად მოახდინონ ურთიერთობის მოწესრიგობა, რომ აღარ დასჭირდეთ სამ ინსტანციან სასამართლო დავებში მონაწილეობა და ოპერატიულად უმოკლეს დროში შესძლონ არსებული დავის განხილვა და შემდგომში მისი აღსრულება, ასევე კანონი განხილვის ნებისმიერ ეტაპზე და განხილვის ყოველ კონკრეტულ დეტალზე იძლევა საშუალებას, რომ მხარეებმა შეძლონ მორიგება და შეთანხმება.

კს „გეწაძე და პატეიშვილი“
ადგომატი

დავით იაკობაშვილი
David Jacobashvili